

Hanen tijdelijk apart van hennen is gunstig

Volgende maand begint op een vermeerderingsbedrijf met vleeskuikenouderdieren een proef waarbij de paartijd drastisch wordt ingeperkt. Onderzoeker Rick van Emous van de Animal Sciences Group hoopt dat het uitkomstpercentage van de eieren hierdoor minimaal een procentpunt zal toenemen. Maar... hoe haal je de hanen vlot uit het koppel en wat is de achtergrond van deze bijzondere maatregel?

ing. Geesje Rotgers

Eigenlijk stond niemand er echt bij stil wat het meest ideale paarmoment is op de dag. Toen daar op een goed moment naar gekeken werd, bleek dat slechts 10 procent van de paringen in de ochtend plaatsvindt, slechts 10 procent gedurende de middag en maar liefst 80 procent van de paringen vond plaats tijdens de laatste vijf uren van de dag. "Achteraf is dat wel logisch", zegt Rick van Emous nu. "Als de hen een ei legt in de ochtend of rond de middag, dan is een paring vooraf niet zinvol." Ook bleek uit onderzoek dat paringen aan het einde van de dag een grotere kans geven op nakomelingen. Dit komt doordat hennen het eerdere sperma 'eruit kunnen gooien' als zich vervolgens een dominantere haan aandient. Verder hebben hennen overdag maar weinig behoefte aan het 'geklier' van de hanen. Zij willen liever eieren leggen, stofbaden, scharrelen en rusten. 's Ochtends en overdag lopen de hanen dus meer in de weg dan dat zij goed doen. "Daarom kwamen wij op het idee van een Quality Time-stal", vertelt Van Emous. Door de paartijd te beperken tot het meest gunstige deel van de dag, komt er rust in de stal en wordt er efficiënter gepaard. Hij hoopt met deze strategie de trend van de alsmat dalende uitkomstpercentages van de eieren te doorbreken. De daling is het gevolg van doorfokken op vleesproductie; dat gaat ten koste van de vruchtbaarheid.

Hanen scheiden

Hoe scheid je op een snelle en praktische manier de hanen van de hennen? Vol enthousiasme toont Rick van Emous een filmpje uit Brazilië, waarop een pluimveehouder met het grootste gemak de hanen van de hennen scheidt. Al blazend op een fluitje komt de man de stal binnen.

De hanen reageren er meteen op: zij stormen naar voren en verzamelen zich rondom de pluimveehouder. Als een herder voert de pluimveehouder de dieren vervolgens naar het aangrenzende hanenhok waar zij beloofd worden met voer. De hennen reageren vrijwel niet op het fluitje en scharrelen verder alsof er niks aan de hand is. In nog geen halve minuut zijn beide seksen volledig van elkaar gescheiden. "Dit filmpje toont hoe gemakkelijk kippen iets te leren valt", zegt Van Emous. In Nederland investeren wij vooral in technisch vernuft, terwijl wij ook het diergedrag kunnen benutten in de houderij. Volgens de pluimveeonderzoeker zouden vermeerderaars hanen in de opfok kunnen aanleren dat zij na het fluitsignaal voer krijgen. Gaan de hanen elkaar niet te lijf als zij apart zitten van de hennen? En zijn zij dan niet extra fanatiek als zij de hennen weer zien? "Wij hebben dit onderzocht in een proef met grote groepskooien op een praktijkbedrijf", vertelt Van Emous. Het apart zetten bleek geen nadelige gevolgen te hebben.

De praktijk

Inmiddels wordt de eerste Quality Time-stal gebouwd op het pluimveebedrijf van de familie Van de Berg in Ane. Dit voorjaar wordt de stal opgeleverd en begint de proef. De pluimveehouder heeft ervoor gekozen de helft van de stal in te richten volgens het Quality Time-concept, en ter vergelijking wordt de andere helft op een gangbare wijze ingericht. In beide stalhelften worden 7.000 dieren gehouden. In het Quality Time-deel worden de hanen van 8.00 uur 's ochtends tot 13.00 uur 's middags apart gehuisvest. Het scheiden wordt gerealiseerd door de hanen te lokken met voer. De voer- en waterlijnen voor de hanen worden in het midden

van de stal gepositioneerd. Tijdens de voertijd van de hanen zakken aan twee zijden hekken naar beneden, waardoor zij worden opgesloten. "In het begin zullen er handmatig nog wel een paar hennen en hanen in de juiste afdeling gezet moeten worden, maar ik verwacht dat alle dieren binnen een week hun plek weten", zegt Van Emous. Verder is het belangrijk dat er in de paaruren veel activiteit is in de stal. "Wij hoorden van sommige vermeerderaars dat zij na 15.00 uur niet meer in de stal kwamen. Dat zal met dit stalconcept anders zijn. Vanaf dit tijdstip wordt het juist belangrijk om door de stal te sjouwen, de hennen van de beun te halen en graan te strooien." Volgens Van Emous is het Quality Time-concept relatief gemakkelijk toepasbaar in bestaande stallen. De investering bestaat uit het herpositioneren van voer- en waterlijnen voor hennen en

hanen en het kunnen afscheiden van de voerplaats voor de hanen met oplierbare hekken. Als het lukt om het uitkomstpercentage met 1 procentpunt te verhogen, levert dat de vermeerderaar per 10.000 dieren zo'n 6.500 euro per jaar op. "De eerste proefjes wijzen uit dat dit percentage haalbaar moet zijn", zegt Van Emous. Eind 2009 verwacht hij de eerste resultaten te hebben van de praktijkstal. Omdat er twee volledige rondes worden gedraaid voor onderzoek, zullen de eindresultaten van het project over tweeënhalf jaar bekend zijn. Het onderzoek wordt gefinancierd door het Productschap Pluimvee en Eieren. Aan het Quality-concept dragen verder bij: het ministerie van LNV, Rabobank, Fonds Pluimveebelangen, Fonds Ontwikkeling Duurzame Land- en Tuinbouw en Projecten LTO Noord.

HANEN UIT HET KOPPEL

In deze proef zitten de hanen (voorgrond) tijdelijk apart van de hennen. De hanen gingen elkaar niet te lijf, evenmin waren zij bij terugplaatsing extra gretig op de hennen.

Foto: ASG

EINDE MIDDAG GUNSTIGSTE MOMENT

Aanvankelijk stond niemand erbij stil dat wel 80 procent van de paringen plaatsvond tijdens de laatste vijf uren van de dag.

Foto: ASG